

Raporti për trafikimin e qenieve njerëzore, 2016

Maqedonia (Rangu 2)

Maqedonia është vend i burimit, transitit dhe destinacionit për meshkuj, femra dhe fëmijë që u nënshtronen trafikimit për qëllime seksuale dhe punës së detyruar. Femrat dhe vajzat në Maqedoni i nënshtronen trafikimit për qëllime seksuale dhe punës së detyruar brenda vendit në restorante, bare, dhe klube të natës. Fëmijë, kryesisht romë, detyrohen lypin lëmoshë dhe i nënshtronen abuzimit seksual përmes martesave të detyruara. Viktimat e huaja që i nënshtronen trafikimit për qëllime seksuale në Maqedoni vijnë kryesisht nga Evropa Lindore, në veçanti nga Shqipëria, Bosnja e Hercegovina, Kosova, Rumania, Serbia dhe Ukraina. Shtetasit e Maqedonisë dhe viktimat e huaja që transitojnë nëpër Maqedoni i nënshtronen trafikimit për qëllime seksuale dhe punës së detyruar në sektorët e ndërtimtarisë dhe bujqësisë në Evropën jugore, qendrore dhe perëndimore. Emigrantët dhe refugjatët që udhëtojnë përmes Maqedonisë janë në rrezik trafikimi, veçanërisht gratë dhe të miturit e pashoqëruar. Trafikantët shpesh u japid ryshfet inspektorëve të policisë dhe të punës. Efektivë policie i janë nënshtruar hetimit dhe janë dënuar për bashkëpunim në trafikimin e qenieve njerëzore.

Qeveria e Maqedonisë nuk i përbush plotësisht standardet minimale për eliminimin e trafikimit, megjithatë, ajo bën përpjekje të konsiderueshme për ta arritur këtë. Përderisa fluksi i refugjatëve dhe emigrantëve në vend i ka rënduar në masë të konsiderueshme burimet e Qeverisë, përpjekjet e Qeverisë për t'i mbrojtur viktimat dhe për ta parandaluar trafikimin kanë rënë dukshëm. Mjetet e përgjithshme që Qeveria i ka ndarë për luftimin e trafikimit në vitin 2015 kanë rënë në 4.1 milion denarë (\$ 75.600) nga 32.45 milion denarë (\$ 601.108) në vitin 2014. Në krahasim me vitin 2014, Qeveria ka dënuar një numrër më të madh të trafikantëve, ndërsa ka identifikuar vetëm katër viktima - numri më i vogël i raportuar deri tani – përkundër shtimit të popullatës së rrezikuar nga migrimi në rritje.

Qeveria ka vazhduar të bëjë kontolle nëse fëmijët e angazhuar si shitës dhe lysarë në rrugë janë viktima të trafikimit, megjithatë e ka ndërprerë bashkëpunimin me OJQ-të për angazhimin e ekipeve mobile në terren për identifikimin proaktiv të viktimate të trafikimit. Viktimat e kanë pasur të vështirë të fitojnë dëmshpérblim, ndërsa Qeveria nuk ka ofruar shërbime të specializuara për viktimat meshkuj. Ndryshe nga vitet e kaluara, Qeveria nuk ka financuar ose koordinuar fushata të ndërgjegjësimit.

REKOMANDIMET PËR MAQEDONINË

Të ndajë më tepër mjete për mbrojtjen e viktimate; të rris ekzaminimin e trafikimit në mesin e refugjatëve dhe azilkërkuesve; të hetojë, të përndjekë dhe të ndëshkojë fuqishëm autorët e trafikimit, përfshi edhe zyrtarët e implikuar, si dhe të shqiptojë

dënlime mjaft të repta; të trajnojë rregullisht efektivët e policisë, inspektorët e punës, personelin diplomatik dhe zyrtarë të tjerë që në mënyrë proaktive të kryejnë identifikimin e viktimate të trafikimit, veçanërisht në mesin e fëmijëve që lypin, emigrantëve të parregullt dhe azilkërkuesve; të trajnojë efektivët e policisë, gjykatësit, dhe prokurorët të kenë një qasje përkujdesjeje për viktimën; të sigurojë strehim për të huajt që janë viktima të trafikimit në ambiente të sigurta dhe me mundësi rehabilitimi dhe t'u lejojë viktimate të braktisin strehimoren sipas dëshirës; të ofrojë shërbime të specializuara për viktimat e trafikimit të meshkujve; të përmirësojë mekanizmat e dëmshpërbimit për viktimat dhe t'i informojë për të drejtën e tyre për ta kërkuar të njëtin; të mbrojë në mënyrë adekuatë viktimat dhe dëshmitarët për të parandaluar frikësimin dhe traumatizimin e serishëm gjatë procedurës gjyqësore; të hartojë një plan veprimi kombëtar gjithëpërfshirës për tu zbatuar edhe pas vitit 2016; të rrisë ndërgjegjësimin e publikut për të gjitha llojet e trafikimit.

NDJEKJA PENALE

Qeveria ka rritur përpjekjet për zbatimin e ligjit kundër trafikimit. Qeveria i ndalon të gjitha format e trafikimit duke përfshirë edhe lypjen e detyruar dhe detyrimin për të kryer vepra penale, në bazë të Nenit 418 (a) dhe (d) të Kodit Penal, ku përcaktohen dënlime prej më së paku katër vjet burg për trafikimin e të rriturve dhe 12 vjet burg për trafikimin e fëmijëve. Ky ndëshkim është mjaft i rreptë dhe proporcional me dënimet e parapara për krimet e tjera të rënda, si për shembull përdhunimin. Në dhjetor të vitit 2015, Qeveria e fshiu nenin 191 (a) lidhur me prostitucionin e fëmijëve, që u mundësonte prokurorëve t'i dënojnë trafikantët për një vepër më të vogël sesa për veprën penale të trafikimit të fëmijëve për eksplotatim seksual, dhe e ndryshoi nenin 418 (d), duke e kriminalizuar në mënyrë të qartë lypjen e detyruar të të miturve dhe duke e rritur dënimin minimal për trafikimin e fëmijëve me 12 vjet burgim. Qeveria nuk ka raportuar asnjë hetim të trafikimit në vitin 2015, krahasuar me tre në vitin 2014. Janë iniciuar ndjekje penale kundër shtatë trafikantëve të dyshuar, në krahasim me pesë në vitin 2014. Në vitin 2015 gjykatat kanë dënuar me burg shtatë trafikantë në krahasim me dy dënlime në vitin 2014. Tre u dënuan për trafikimin e fëmijëve për eksplotatim me punë të detyruar dhe katër për trafikimin e fëmijëve për eksplotatim seksual. Përveç kësaj, gjykatat dënuan katër trafikantë për martesa të detyruara duke përfshirë edhe sklavëri në shtëpi, por trafikantëve iu shqiptuan dënlime me kusht. Disa inspektorë policie dhe inspektorë të punës kanë qenë të dyshuar se kanë marrë ryshfet në lidhje me krimet e trafikimit. Tre efektivë të policisë mbeten nën hetim që në vitin 2014 me dyshimin se janë përfshirë në organizatat që merren me trafikim gjatë periudhës raportuese. Kadetët e policisë kanë ndjekur trajnim të specializuuar, ndërsa 13 gjyqtarët dhe gjashtë prokurorë kanë marrë pjesë në trajnime për trafikim gjatë periudhës së raportimit.

MBROJTJA

Qeveria i ka zvogëluar përpjekjet për mbrojtjen e viktimate. Efektivët e policisë, inspektorët e punës, punonjësit e imigrimit, punonjësit socialë dhe OJQ-të e kanë

përdorur mekanizmin nacional të referimit për t'i referuar viktimat potenciale dhe janë trajnuar për identifikimin e viktimateve. Gjatë periudhës raportuese, Qeveria e ka ndërprerë partneritetin me OJQ-të, në lidhje me gjashtë njësitë e përbashkëta mobile për identifikimin dhe referimin e viktimateve deri te shërbimet. Qeveria formalisht ka identifikuar katër viktima të trafikimit për eksplorim seksual dhe të punës - një i rritur dhe tre fëmijë – në vitin 2015, krahasuar me shtatë në vitin 2014. Autoritetet të katër viktimat i ka dërguar në strehimore për viktima të trafikimit dhe më vonë e ka riatdhesuar një viktimë shtetas të huaj.

Në vitin 2015, OJQ-të kanë identifikuar 94 viktima të mundshme të trafikimit në mesin e popullatës së migrantëve dhe refugjatëve që kanë transituar nëpër Maqedoni. Autoritetet nuk kanë hetuar asnjë nga këto raste, ndërsa njësia anti-trafikim nuk e ka bërë kontrollin për viktimat e trafikimit. Megjithatë, Qeveria ka identifikuar dhe u ka ofruar ndihmë tri migranteve femra që kanë qenë viktima të trafikimit para se të mbërrijnë në Maqedoni. Punonjësit socialë dhe efektivët e policisë kanë identifikuar 78 viktima të mundshme të punës të detyruar në mesin e fëmijëve kryesisht romë të angazhuar për lypje dhe shitje në rrugë. Qeveria i ka vendosur ata në qendrat ditore dhe ka paralajmëruar, gjobitur ose burgosur prindërit e tyre; në rastet kur gjykatat i shpallin prindërit të paaftë për t'u kujdesur për fëmijët e tyre, shteti fëmijët i vendos në jetimore.

Financimi i përgjithshëm i qeverisë dedikuar përpjekjeve kundër trafikimit në vitin 2015 është zvogëluar në 4.1 milion denarë (\$ 75.600) nga 32.45 milion denarë (\$ 601.108) në vitin 2014. Rreth 801.036 denarë (\$ 15,000) janë ndarë drejtpërdrejt për ndihmën e viktimateve dhe menaxhimin e një strehimoreje për viktimat e trafikimit, në krahasim me 663,036 denarë (\$ 13,500) në vitin 2014. Për dallim nga vitet e mëparshme, Qeveria nuk ka ndarë grante për OJQ-të për vitin fiskal 2016, edhe pse OJQ-të në mënyrë të qartë kanë bërë me dije se varen nga këto grante për t'iu ardhur në ndihmë viktimateve dhe për pasojë janë detyruar t'i reduktojnë shërbimet e tyre.

Viktimat e huaja dhe vendore kanë pasur të drejtë për strehim, ndihmë psikologjike dhe mjekësore, si dhe përfaqësim ligjor. Viktimat vendore kanë mundur të marrin mbështetje për riintegrin, duke përfshirë arsimin dhe punësimin. Për viktimat meshkuj nuk është ofruar ndihmë e specializuar, ndërsa Qeveria nuk ka ofruar shërbime të aksesshme për viktimat me aftësi të kufizuara.

Qeveria dhe OJQ-të së bashku kanë administruar një strehimore për viktimat e trafikimit, si dhe një qendër transiti për migrantët e parregullt e që janë objekte të ndara për viktimat e huaja të trafikimit; të dy objektet ofrojnë mundësi për strehimin viktimateve meshkuj, femra dhe fëmijë. Personat e strehuar kanë pasur lirinë e lëvizjes, por nga objekti i migrantëve nuk lejohej largimi i viktimateve të huaja pa leje të përkohshme qëndrimi. Për shkak të mungesës së fondeve, Partneriteti i Qeverisë me OJQ-të për të administruar strehimoren është ndërprerë në vitin 2016. Viktimat që nuk dëshironin ose

nuk ishin në gjendje të qëndronin në strehimore kanë pasur nevojë për ndihmë më të madhe për të gjetur vendosje tjetër dhe për të siguruar vazhdimin e kujdesit.

Ligji u lejon viktimate të huaja një periudhë dymujore për të vendosur nëse do të dëshmojnë kundër trafikantëve të tyre dhe një leje të përkohshme qëndrimi prej gjashtë muajsh pas kësaj, pavarësisht nëse kanë vendosur të dëshmojnë, autoritetet i kanë dhënë leje qëndrimi një personi në vitin 2015, njësoj si në vitin 2014. Viktimat e huaja nuk kanë të drejtë për punësim në vend deri sa të pajisen me leje qëndrimi të përkohshme. Një gjykatë urdhëroi kompensimin e viktimës në një procedurë penale gjyqësore në vitin 2015.

Ndonëse viktima mund të kërkojë dëmshpërblim përmes procedurës civile, asnjë nga viktimat nuk ka përfunduar me sukses një kërkesë të tillë për shkak të kompleksitetit të procesit ligjor. Megjithëse, nuk ka pasur raportime për viktima të trafikimit që janë ndëshkuar për akte të paligjshme, si rezultat i drejtpërdrejtë i të qenurit subjekt i trafikimit të qenieve njerëzore, policia nuk ka kontaktuar njësinë e anti-trafikimit për të ekzaminuar nëse ka viktima potenciale të trafikimit në mesin e valltareve dhe individëve të tjerë gjatë bastisjeve në klubet e natës, ku ishte i përhapur trafikimi për eksplorim seksual.

PARANDALIMI

Qeveria i ka reduktuar përpjekjet parandaluese. Ndryshe nga vitet e kaluara, Qeveria nuk i ka financuar ose koordinuar fushatat e ndërgjegjësimit publik. Komisioni Kombëtar Kundër Trafikimit, i përbërë nga agjenci qeveritare, organizata ndërkombëtare dhe OJQ, janë takuar rregullisht për t'i koordinuar përpjekjet qeveritare kundër trafikimit dhe zbatimit të Plan Veprimit Kombëtar për vitet 2013-2016. Vëzhguesit kanë konstatuar se Qeveria nuk ka ndarë mjete të mjaftueshme për zbatimin e planit dhe nuk ka iniciuar hartimin e një plani kombëtar të ri, i cili do të zbatohej pas vitit 2016. Komisioni Kombëtar ka punuar me komisionet lokale të anti-trafikimit dhe ka ofruar trajnime për përmirësimin e koordinimit lokal. Qeveria i ka monitoruar përpjekjet e tij kundër trafikimit, por nuk ka bërë publik vlerësimin e saj.

Qeveria dhe OJQ-të kanë organizuar seminare për nxënësit romë, mësuesit, dhe OJQ-të rome mbi rreziqet e martesave të detyruara të të miturve. Në vitin 2015, një ndryshim ligjor ka lejuar emigrantët dhe refugiatët të cilët kanë shprehur synimin për të paraqitur kërkesë për azil të kalojnë lirshëm nëpër vend, duke përfshirë qasje në transportin publik dhe shërbimet e tjera që kanë ulur ceneshmërinë e tyre nga eksplorimi. Megjithatë, pasi që Qeveria e kufizoi procesin e azilit në nëntor 2015 duke ua mundësura të vetëm qytetarëve të Sirisë, Irakut dhe Afganistanit, autoritetet kanë raportuar një rritje të kontrabandimit të emigrantëve, e cila më pas ka rritur ceneshmërinë e emigrantëve ndaj eksplorimit. Qeveria hyri në partneritet me një universitet në Shkup dhe një OJQ për të organizuar seminare mbi uljen e kërkesës për seks komercial, por nuk ka raportuar përpjekje konkrete për reduktimin e kërkesës për

punë të detyruar. Qeveria u ka ofruar diplomatëve një trajnim themelor për trafikimin e qenieve njerëzore dhe ka shpërndarë një doracak për parandalimin e trafikimit për skllavëri shtëpiake në familje diplomatike.